

Ramsnäsets historia

Från istid till nutid.

Därför bor vi på Ramsnäset.

Detta är en liten bakåtblick i vår historia och hur vårt område Ramsnäset kom till. Det är en hel del fakta och även lite påspädning av intressanta iakttagelser som jag har sett och hört.

Vi börjar långt tillbaka i tiden.

Istiden

Det är 10 000 år sedan senaste istiden och man räknar med att det är istid vart 10-15 000 år så den kanske kommer på nytt. Vi ängslas över jordens uppvärmning som är aktuell just nu, men vänta ni det blir kanske kallare igen om vi skall blicka historiskt bakåt. Frågan är bara hur mycket vi hinner påverka det förloppet.

Varför börja med istiden?

Vi ser mycket sten och stenblock i vårt område det är istiden som åstadkommit detta och det kallas för ändmorän. Ändmorän är stenar som låg infrysta och som ligger vinkelrätt mot isens rörelse. Vid avsmältningen ner mot en dal så lämnar isen efter sig mycket stenblock och kantiga stenar. Det har hänt i vårt område. Dalen blev Hjälmarens med mycket stenblock på vår sida och den mindre djupa delen blev Närkeslätten. Man kan se närkeslätten med sitt lågland som ett deltaområde som bildats när vattnet runnit vidare.

Mycket har hänt efter istiden med djur som vandrat och efterföljande jägare. En del blev bofasta och byar kom till. Våren 2019 gick det ett program på Tv där vi fick förklaringen till våra blå ögon och ljusa hud. Vi var från första början mörkhyade, det var jägare som kom söderifrån men tiden gick och ljuset gjorde att ögonen blev blå. En invandring från ukrainahållet av ljushyade jordbrukande kom via Norges kust, de ljushyade blandades med de mörkhyade och se så det blev.

Människor har alltid förlitat sig på andra och det har tagit olika uttryck. Man har trott på saker som solens förmåga till värme. Åskan och blixten som man var rädd för blev Tor och så blev asagudarna ett kapitel i vår historia. Nu är vi framme vid 1000 eKr då började landet få vandrande predikanter som försökte

omvända människor från vad vi kallar hedningar till kristna. Det var lite olika resultat i början, men kyrkan blev större och fick mera makt.

Nu börjar vi närma oss.

Julita kloster var ett munkkloster som också kallades Säby eller Saba. Det grundades i Sigtuna år 1160 av Cisternerorden men flyttades till Julita vid sjön Öljaren 1180. Den som var kung i Sverige då var Knut Eriksson som upplät mark till klostret. Klostret växte och fick pengar från påven och kunde i sin storhetstid omfatta 200 jordegendomar och **det är där vi kommer in**. Klostret omfattade även vårt område som då tillhörde jordegendomen Sundanby. Klostret hade stora beskyddare så som Hertigarna Erik och Valdemar, den Heliga Birgittas mor, åtskilliga medlemmar av släkten Bonde med flera. Avlatsprivilegier tillerkändes klostret (avlåt är att betala sig fri efter att ha biktat sig) Det gav stora pengar till klostret. Klostret hade också en typ av skatt kallad Peterspenningen där avkastningen gick direkt till Påven i Rom. Storhetstiden för klostret var under 1400 talet.

1523 blev Gustav Vasa kung i Sverige och till en början var han beskyddare av klostret i Julita. Men det var inte Gustavs passion att stötta kloster. De fick delta i silverhjälp som var ett sätt för Gustav Vasa att få in pengar. Gustav Vasa var inte någon anhängare till katolisismen utan införde reformationen där man övergick till protestantismen. Då blev de katolska klostren mål för indragning. När han återtog Gripsholm som då var ett kloster erbjöd han de munkar som fanns där att flytta till Julita till de munkar som han då benämnde som "ett löst parti och ganska få bröder som icke äro värda att där födas ett sådant leverne som de där föra" Abboten ställdes inför rätta och fogden i Rekarne fick i uppdrag att ta lösöret från klostret. 1527 fick fogden i Nyköping klostret i förläning. Det sista som såldes var mässkläderna och sedan upphörde klostret.

Gustav Vasa införde också reduktionen där han drog in en del av adelns förmåner och gods. Eftersom han lagt beslag på klostrets alla jordegendomar kunde han ge bort dessa i förläningar. Så vissa av adeln fick gårdar och andra miste sina. Det blev början till Stora Sundby slott som redan 1329 omtalas som

en befäst gård vid namn Sundanby och kan ha tillkommit redan på 1200 talet. Omkring år 1400 ägdes gården av Lars Ulfsson Blå och skänktes sedan av hans hustru till Julita kloster. Sundanby var då en av de jordegendomar som ingick i klostret.

När Gustav Vasa tagit över de stora jordegendomarna från klostren så kunde han ge dem som stödde honom bra mark och gårdar. Gustav Vasa gav slakten Sparre Sundanby som då uppförde ett slott med tre torn. Nu blev så nu blev det Stora Sundby slott.

Det var flera kungar som tyckte det var en bra ide med reduktion och år 1600 drog Sigismund in slottet till kronan igen. Men han ångrade sig och gav det tillbaka igen några år senare. Det hade då varit en kungsgård och slottet användes som ett jaktslott. Eftersom Hjälmarens vattenstånd då var närmare två meter högre än i dag var det mest jakt på öarna runt omkring och **då även på vårt område** Kanske har drottning Kristina jagat på våra marker. Under slottet hörde det 5 stora gårdar benämnda Konungsö och det är därifrån som vi har fått våra fastighetsbeteckningar.

Stora Sundby slott har varit nedgången och renoverats i olika etapper. Vid ombyggnaden på 1800 talet utgick man från en vision att bygga en riddarborg liknande Abbotsford House i Skottland. På 1820-30 talet byggdes detta ståtliga slott som symboliserar en kalender, 52 rum är antalet veckor/år, tolv små torn är antal månader och fyra stora torn är årstiderna, antal fönster är 365 vilket är antalet dagar/år

Nu börjar vi närma oss nutid.

Hjälmaren

Det har skrivits en hel del om "vår" sjö Hjälmaren. Det som Adolf Törneros skrev 1833 om sjön är kanske det som vi kanske känner när vi åker ut en eftermiddag på sommaren.

"Men bäst man for och for genom denna grönskande skymning, öppnades under och framför oss ett omätligt flak, den vida Hjälmaren dels med och dels utan vatten"

Det var så rätt skrivet eftersom det har varit mycket variation på vattenståndet i denna sjö.

Hjälmarens vattenstånd var innan sjösänkningarna ca 2 meter över nuvarande vattenstånd. Till en del berodde det på att vid Hyndevad, vid utloppet från Hjälmaren till Eskilstunaån, fanns en biskopskvarn med en uppdämd damm. Det var det enda utloppet från Hjälmaren fram till 1623 då Hjälmare kanal började byggas.

Hjälmare kanal byggdes mellan 1623 och 1639 för att underlätta transporter av järn, spannmål och virke mellan Bergslagen och Stockholm och sedan vidare ut i Östersjön. Kanalen är 13 700 meter lång varav 8 500 meter är grävd Den har en fallhöjd på 22 meter och det finns 9 handdrivna slussar. Den kan ta båtar med en längd av 30 m och djup på 1.95 m. Den kallades för Hjälmare slussverk eller Arboga graf. Kanalen har sedan byggts om ett flertal gånger till det som kan ses idag. Innan Hjälmare kanal byggdes fanns en kanal med slussar i Eskilstunaån Den påbörjades 1596 och var i drift 1610-1650. Den kallades för Hertig Karls grav.

Vattenståndet i Hjälmaren och denna biskopskvarndamm har varit ett problem under många år eftersom det blev översvämningar på Närkeslätten. Redan på 1400 talet gjordes det försök att rasera denna damm. De försöken fortsatte av och till under flera århundraden och det finns en notering från 1735.

"1735 gjorde överdådiga karlar åverkan på kronoålkistan i Hyndevad"

Den hade då övergått till kronan istället för klostret och biskopen. Det var rena anfall mot denna damm och många bönder från Närkeslätten drog ända upp till Hyndevad för att riva dammen. Det var en lång sträcka på den tiden.

Redan under 1700 talet togs det upp i dåvarande riksdag att det fanns önskemål om att sänka Hjälmaran men förslaget gick inte igenom förrän 1877. Orsaken var att Närkebönderna ville ha mera åkermark och slippa den årliga översvämningen. Slätten som jag skrev om från början var ett avrinningsdelta efter istiden med bördig jord men som ofta var översvämmad på framförallt vårar. Vattenståndet var då över 24 m över havet eftersom det då inte fanns någon övre dämningssgräns som lägst var det 22.80. Gränsen sattes efter sänkningen till högst 22.22 och lägst 21.62 meter över havet. En ny vattendom kom 1988 och den blev då ändrad till övre dämningssgräns på 22.10 vilket det är i skrivande stund. Den nedre dämningssgränsen står kvar vid 21.62 meter över havet.

Den första sänkningen av sjön pågick mellan 1877-1888. Tänk er vårt område och med två meter mera vatten än idag. Hur mycket fanns då av Ramsnäset?

Det började nu sakta torka upp och vårt område började ta form. Det fanns ett litet jordbruk som försörjde sig på fiske, odlade potatis på vår fotbollsplan, som nu började torka upp, och andra grödor. Gården hade bostad i Torpet med ladugård på nuvarande Lindeborgs tomt.

Det var fortfarande problem med översvämningar under våren och på 50-talet beslutades om en andra sjösänkning dock i måttligare grad. 1951 var kulmen på översvämningarna och det uppmättes i April 23.45 m. Det var säkert väldigt blött hos oss det året. Det var främst Kvismarområdet med Kvismare kanal och Eskilstunaån som rensades och fördjupades En ny damm vid Hyndevad med större regleringsmöjligheter byggdes också.

Fritidshus en ny fluga.

Nu började också intresset för fritidshus att komma och först på plan var glasmästare Ryman som ca 1955 köpte en tomt av Konungsöbönderna. Intresset för fritidboende började ta fart och då kom företaget "Hjälmare tomter" och köpte vårt område av Konungsöbönderna. Enligt uppgift så var det

ett stort antal (15) gårdar som gemensamt ägde området. "Hjälmare tomter" ägdes av Bengt Bengtsson och Åke Karlsson.

Byggnadsplanen.

1962 antogs en byggnadsplan för området. Ett kuriosum är att det är samma byggnadsplan som gäller fortfarande....

Här kommer ett utdrag ur byggnadsplanen:

Området tillhörande Västermo socken och Västra Rekarne kommun (och har efter kommunreformen 1971 gått upp i Eskilstuna kommun.) Området är 48,4 hektar Det är 22 hektar tomtmark och vägar och fritidsområde 26 hektar.(Ett hektar är 10 000 kvadratmeter eller 100x100 meter.)

Området indelas i 82 tomter på mellan 2000 o 4000 kvadratmeter Det skall finnas 4 brunnar med handpump. En större väg 9 m bred skall anläggas runt området samt stickvägar. Parkeringsplatser för två bilar per tomt jämnt fördelade inom området skall anläggas och man kan även få parkera på egen tomt.

Bryggor och båtplatser samt badplats skall iordningställas. Handelsbod för specier finns ca 5 km från området och efter utbyggnad kommer handelsbod att öppnas inom området.

El kraft kommer att anordnas. Anordnande av avloppsledning har förbjudits

Byggnadssätt: Enbart fristående hus med ett plan och inredd vindsvåning tillåts. En huvudbyggnad och två uthusbyggnader, vid de största tomterna får ytterligare en byggnad tillåtas. Huvudbyggnaden får inte vara större än 100 kvadratmeter och uthusbyggnaderna sammanlagt 40 kvadratmeter.

Efter att byggnadsplanen antogs har området 2008 fått tillstånd att anlägga eget reningsverk och vintervatten. En ny lag om Attefallshus kan också användas inom området annars är det byggnadsplanen i orginalskick från 1961 och gäller fortfarande.

Visserligen har handelsboden 5 km härifrån lagts ner och det har inte öppnats någon ny inom området. Brunnarna som grävdes fick in saltvatten och vägen runt blev inte riktigt 6 m bred. Parkerna som skulle finnas har väl vuxit igen en del, så lite förändringar har det blivit under årens lopp.

Nu när byggnadsplanen antagits den 18/4 1961 så kunde tomterna avstyckas Hjälmare tomter sålde 42 tomter i vårt område men 1968 gick företaget i likvidation.

En tomtägarförening bildades i oktober samma år. En advokat hade inkallats som likvidator och området köptes av Forstmästare Björn Ditzinger som sålde resterande 40 tomter. 1972 fick tomtägareföreningen resterande område som var allmänningar i gåva av Ditzinger. Det var en gåva men det var också ett krav på tomtägarföreningen att slutföra byggnadsplanen Det blev protester mot gåvan som var ganska dyr att ta emot eftersom mycket återstod att åtgärda.

Man enades om att Ditzinger skulle betala 14 000 kr kontant till tomtägarföreningen.

Kräftfiske

Före den stora sjösänkningen metades ca 200 000 tjog flodkräftor upp ur sjön som var en av Sveriges kräftrikaste sjöar. Då var det flodkräftor och nu är det signalkräftor. Hur ser man skillnad på en flodkräfta och en signalkräfta? Tre olika tecken på att det är signalkräfta.

1. Inga taggar på gränsen mellan huvud och ryggsköld.
2. Klorna ljusare på undersidan och en vit vårta med omgivande vit fläck i tumgreppet
3. Bredare muskulösa klor och huvud och slät ryggsköld

Varför är det signalkräftor nu?

Jo vid den stora sjösänkningen som höll på i tio år kom mycket humus ut i sjön. Detta medförde syrebrist i hela sjön och både kräftor och fisk dog i stort antal. Det blev lite flodkräftor kvar men de dog ut i kräftpest. Nordamerikanska signalkräftor planterades ut avsiktligt i svenska vatten under 60-talet. De var motståndskraftiga mot kräftpest, men det man inte visste då var att de bar på en annan stam av kräftpest som kan drabba kräftorna vid ogynnsamma förhållanden ex. varmare vattentemperaturer eller att vattenkvaliteten försämras. Det har totalt blivit mindre fångster av kräftor i Sverige de senaste åren.

Signalkräftorna lever på steniga bottnat. De gräver djupa hålor i strandkanter där det finns gott om gömställen. De är allätare och lever på snäckor, fiskrom och vattenväxter. De är könsmogna när de är mellan 2-6 år beroende var i landet de finns. Vid fortplantningen som sker under senhösten bär honan 200-400 ägg under bakkroppen fram till nästa försommar. Äggen som överlevt kläcks då som små kräftor. De stannar hos honan tills de ömsat skal två gånger. En signalkräfta kan bli upp till 20 år gammal.

Det är tillåtet att fiska året runt i Hjälmaran. Men om vi ser hur fortplantningen går till så kanske det är bra för beståndet om honorna får kläcka äggen och hjälpa de nyfödda kräftorna under försommaren.

Hjälmarens har åter tagit plats som en av de kräftrikaste sjöarna, men så har det inte alltid varit.

Vid tomtägarföreningens årsmötet 1969 meddelade ordföranden att han inlämnat en ansökan till Fiskeristyrelsen om utplantering av signakräftor i Hjälmarens. Samtliga närvarande på årsmötet var eniga om att kräftor skulle tillföras området. Förslag lades om extra uttaxering för inköp.

Svaret kom den 17/6-69. Fiskeristyrelsen beslutar att inköp beviljas. Priset för kräftorna var 3 kr/st fritt från sumpningsstationen i Blentarp i Malmöhus län.

Tomtägareföreningen hade begärt att få köpa 500 st. Det beslutades vid samma möte i Fiskeristyrelsen att totalt 6000 kräftor skulle planteras ut i hela Hjälmarens.

Det är början på vår fina kräfttillgång nu.

Tomtägarföreningen

Jag kommer nu att göra ett utdrag av de årsmötesprotokoll från tomtägarföreningen som fortfarande finns kvar. En del kommentarer kanske är mina egna men huvuddelen kommer från protokollen. En del gammalstavning och titlar tycker jag är roliga och därför kanske har fått komma med lite extra.

Jag har inte hittat riktigt alla protokoll och kommer därför att skriva- saknas protokoll- för de åren. Om någon har årsmötesprotokoll eller skrönor och berättelser från de åren eller från andra år och som jag inte har fångat upp ur protokollen kan vi gärna lägga till detta i efterhand.

Tomtägareföreningen bildades som jag tidigare skrev i samband med att firman Hjälmare tomter gick i likvidation. Det var mycket noga att det var likvidation och inte konkurs.

1968

13/10-68 hölls det första årsmötet och till ordförande valdes Gunnar Seth

Namnfrågan diskuterades och det blev Ramsnäs tomtägarförening Konungsö 1:9. Årsavgiften 15 kr. Stadgar för föreningen antogs.

Advokat Virding representerade det bankrutta företaget Hjälmare tomter. Nu gällde det för banken att hitta en solid köpare för mycket återstod att göra vad gällde vägar båtplatser och vatten. Advokaten lovade att vatten skulle vara ordnat till 1 maj men han nämnde inte vilket år. Elektricitet var framdragen men mer pengar fanns inte för tillfället som advokaten uttryckte "det går inte att lugga en flintskallig". Det återstod alltså en del som enligt byggnadsplanen skulle ligga på exploatörerna.

Den första styrelsen bestod av Gunnar Seth ordförande, Elsie Eriksson, Lars von Valter, suppleanter valdes Melker Lundin, Gunnar Johansson och G Ryman

Enligt byggnadsplanen skulle brunnar grävas vilket gjordes och i samtliga tre brunnar var det saltvatten och därmed inte användbara. Man beslutade då att anlägga en pumpstation för sommarvatten. De närmaste åtgärderna som styrelsen skulle arbeta med var sophämtning och latrintömning.

1969

Man var missnöjda med att inte åtagandet fullgjorts och en skrivelse skickades till Västra Rekarne kommun om bistånd med att få markexplotören att fullgöra sina förpliktelser.

Kommunalkamrer Sköld var inbjuden till mötet och svarade på latrin och sophanteringsfrågorna. Man fick veta att det är förbjudet att bortföra sopor och att gräva ner latrin. Därför hade hälsovårdsnämnden bestämt att Eskilstuna stads renhållningverk skulle utföra dess uppgifter. Sophämtningen skulle vara obligatorisk och 10 gånger per säsong för sopor och 6 gånger för latrin.

Kamrer Sköld omtalade att Öja-Västermo Eldistributionsförening skulle uppgå i Vattenfall och att en elanslutning kostar 1800 kr per tomt.

Hastighetsbegränsning inom området beslutades till 30 km och att inga bilar får tvättas vid badstranden. Det införskaffande livboj och båtshake till badstranden.

Intresset för att Torpet skulle inköpas för föreningsändamål var svalt.

1970

Det var få som anslutit sig till el på grund av för hög avgift. En skrivelse skulle skickas till Öja-Västermo Eldistributionsförening om sänkt avgift.

Man beslutade om att snarast ansluta sig till vägsamfälligheten.

En stor fråga var om den pumpstation som byggts istället för brunnarna skulle klara hela området.

Mycket av diskussionerna på årsmötet var angående den nya exploatörens uppgifter och skyldigheter och när tillträdet skulle ske. Svaret var att det kan tillträdet kan ske ganska snart.

Beslut togs att ordförande, sekreterare och kassör skulle få 100 kr var i arvode.

1971

Det året höjdes avgiften till föreningen från 15 till 25 kr. Förslag om arbetskväll för att snygga upp området kom upp, men inget beslutades om detta. Förutom årsmöte var det extra möte angående övertagandet av området och vilka krav

som skulle ställas för detta. Det var Forstmästaren som vill ge området till tomtägarföreningen men det fanns en hel del som inte hade åtgärdats enligt byggnadsplanen när det gällde badstranden, slyröjning, pumpstationen mm.

Styrelsen fick i uppdrag att gå i bräschen för anskaffandet av en telefonhytt för området. "Allt kan hända och då känns det tryggt att ha tillgång till en alarmeringskälla."

1972

Årsmötet hölls på badklippan. En tyst minut för bortgångne ordförande Gunnar Seth hölls. Ny ordförande blev Lennart Wallstedt. Styrelsens arvode höjdes från 300 kr till 500 kr att fördela inom styrelsen. Nya stadgar med nu 5 personer i styrelsen antogs.

Sekreteraren läste upp det avtal som träffats mellan Forstmästare Ditzinger och styrelsen angående övertagandet av området. "Exploatören överlåter härmed som gåva till föreningen stamfastigheten Konungsö 1:9 Västermo, vilken fastighet är fri från penninginteckningar. Med denna gåva följer å fastigheten uppförda anläggningar i befintligt skick. Härmed är samtliga mellanhavanden mellan föreningen och dess medlemmar samt exploatören slutligt reglerade."

Kontant betalade dessutom Ditzinger 14.000 kr till föreningen för att kunna utföra kvarvarande arbeten.

Mötet godkände på ordförandens fråga avtalets utformning och beslöt att mottaga gåvan.

Så gick det till när hela vårt stora område övergick i vår ägo.

Övriga frågor detta årsmöte var att föreningsavgiften höjdes till 40 kr och en vattenavgift på 15 kr för tomtägare utan indraget vatten och ytterligare 30 kr (15+30) för de med indraget vatten.

Sekreteraren hade haft kontakt med telekommissarien i Örebro angående uppsättning av telefonautomat. Trots telekommissionärens restriktiva hållning gav mötet styrelsen i uppdrag att inköpa en automat för uppsättning på lämpligt ställe.

Senare under året hade ordföranden ett samtal med försäljningsinspektören vid televerket i Örebro angående uppsättning av telefonautomat. Automaten skulle placeras vid vattenverket.

En fotbollsplan började projekteras men dansbanan kunde få vänta tills vidare.

Postverket hade lovat en utredning angående utökning av brevbärlinjen. En badstege hade satts upp vid badklippan. En skylt med hastighet 30 km hade satts upp och medlemmarna uppmanades att prata med vänner och bekanta om att respektera denna hastighet.

Påpekande till styrelsen hade gjorts att utvidgning av tomtmark mot allmänning förekommit. Styrelsen bad sina medlemmar att inte inkräkta på allmänna områden samt omgående borttaga de avspärrningar som gjorts.

1973

Telefonfrågan var nu löst genom att vid pumpstationen uppsätta en inbyggd automathytt som man kunde ringa både från och till. Det var en tremyntsapparat som inköpts.

Fotbollsplanen börjar nu ta form. Det är Västermo maskinstation som skall plöja och fräsa. Kostnaden beräknades till mellan 800 och 1000 kr.

På nytt tar man upp postgången till området och tar även upp frågan om postgång vintertid.

Styrelsens ekonomiska befogenheter var vaga och man beslutade att styrelsen kunde få förfoga över 1000 kr för oförutsedda utgifter utöver budget.

För att hålla ordning på området och röja sly på allmänningar beslutades om en arbetsdag under hösten och om man inte deltog skulle man få betala 100 kr.

Vattenspridare på tomterna orsakar ett stort slitage på pumparna menar Melker Lundin som är ansvarig för vattenverket.

En promenadväg skulle anläggas mellan vattenverket och badklippan. Men ett problem var att en fastighetsägare hade utvidgat sin tomt ända ner till sjön. Denna fastighetsägare uppmanades att omgående dra sig tillbaka och riva sitt redskapsskjul som var byggt på allmänningen.

Då det visat sig att "dupliering" av hela mötesprotokollet ställer sig alltför dyrt att skicka ut till samtliga tomtägare beslutade styrelsen att protokollet skulle utsändas i en förkortad upplaga.

1974

Efter en lång debatt ökades årsavgiften till 80 kr istället för som tidigare 40 kr per år "det är inte mer än en tankning av bilen" var ett argument för höjningen.

Höjningen skulle bekosta pontonbryggor istället för de pålade bryggor som isen skruvade bort varje år.

Det som även nu var en stor fråga var latrintömningen och att man var tvungen att bygga in tunnan så den inte stod under bar himmel. Samtliga tomtägare skulle få latrintömning tre gånger på vinterhalvåret.

Mål till den nysådda fotbollsplanen skulle göras av rakvuxna björkar och nät var helt överflödigt ansåg mötet. Midsommarstång skulle resas på området intill fotbollsplanen.

Förutom vägnamnsskyltar, på vägnamn som var bestämda enligt områdesplaneringen, borde en orienteringstavla sättas upp och tomtägarna uppmanas att sätta upp tydliga nummer på sina hus. (Samma fråga är åter aktuell 2019).

Frågan uppkom vad man kunde göra åt den stora harplågan som många upplevde. "Det är harar överallt". Årsmötet hade inte några förslag hur man skulle lösa detta.

1975

Vattenverket hade nu fått en ny hydrofor. Den var mycket större än den 300 liters som funnits tidigare. Det medförde ett jämnare vattentryck inom området och längre livslängd för vattenverket.

Från telkontoret i Örebro hade meddelats att en höjning med 200 kr till 1200 kr per år för myntautomaten. De överskjutande pengarna tillföll föreningen. Man beslutade att sätta upp belysning i telefonhytten. Men ingen skylt skulle sättas upp då detta kan leda till vandalisering.

En badflotte skulle införskaffas. Förslag att vasskärningsbåt skulle hyras för 100 kr per timma blev nedröstat då det ansågs vara för dyrt. Man tog också upp förslag om tennisbana och bastu. Båda skulle kostnadsutredas

Jack Hellberg övertar ordförandeskapet.

1976

Årsmötet beslutade att avföra tennisbana och bastu från agendan på grund av för få intresserade. Fråga om volleybollplan och minigolfbana togs upp istället och skall utredas till nästa år.

Gemensamt midsommarfirande där föreningen står för läskedryck beslutas och en kommittè bildas för detta.

Styrelsen tog fram en åtgärdslista för de arbeten man skall kunna utföra för att arbeta av sin underhållsavgift. Underhållsavgiften var 100 kr och beräknad timarvode 10 kr. Det var framförallt röjning av sly och vass samt anläggningsarbete som kunde utföras.

1977

Taket till vattenverket lades om och man tittade på om det gick att ordna vintervatten. Arvode för skötsel av vattenverket höjdes till 1600 kr.

Badflotten hade gjorts klar och ny ställning för brevlådor hade iordningsställts.

1978

Arvodet för skötsel av vattenverket höjdes till 1800 kronor. Nu utsågs ansvariga för badplats, fotbollsplan, bryggor och stickvägar.

Kommunen hade under några år placerat ut en sopcontainer där större hushållsavfall kunde slängas så görs även detta år.

Kostnadsförslag på ca 600 kr hade tagits fram för uppförande av dansbana. En undersökning skulle göras om intresse för detta.

Kostnad för vintervattenledning hade kostnadsberäknats till mellan 300-400 000 kr. Frågan avförs från dagordningen.

På förekommen anledning meddelades att kalhuggning inte får ske på allmänningarna. Enbart sly skall röjas. Innan större träd får tas bort skall styrelsen kontaktas.

25 deltagande vid årsmötet.

1979

Årsmötet var förlagt till Västermo bygdegård denna gång. Tidigare hade det varit på badklippan.

Arvodet för skötsel av vattenverk höjdes till 2000 kr

Till ny ordförande valdes Carl Erik Fredman

Man beslutade om dagsverken, ett på sommaren och ett på hösten. Man kunde fortfarande arbeta av underhållsavgiften med tio timmars arbete à 10 kr/tim. Nu med förtydligande att det skulle vara på allmänningar och inte i anslutning till egen tomt.

Inköp av flytblock till en del bryggor beslutades.

Enkät angående dansbana redovisades med 27 ja och 17 nej-röster. Förslagen var permanent dansbana med bollplank eller en monterbar dansbana. Den kunde byggas vid badstranden eller vid fotbollsplanen. Det beslutades att en dansbana med bollplank skulle byggas med placering vid fotbollsplanen och vara ca 5x10 m. Förutsättningen var att man fick bygglov för detta.

Nöjeskommittèn redovisade årets bingopromenad och meddelade att bingopromenad skulle ske även nästa år. Förslag om grillplats vid badstranden att användas vid grill och visafnär.

Efter avstyckning av vissa tomter uppgick nu antalet tomter till 83 och medlemmar i föreningen till 79

1980

Röjsåg skulle inköpas. Underhållsavgiften, som gick att arbeta av, höjdes till 150 kr.

Diskussion angående minigolfbana och tak över dansbana. Styrelsen skulle återkomma om detta.

Styrelsen fick i uppdrag att undersöka möjligheterna till ett motionsspår.

Dansbanan hade under året färdigställts till en kostnad av 5600 kr.

1981

Arvodet för skötsel av vattenverk höjdes till 2500 kr

Man beslutade att tak över dansbanan och minigolfbana tills vidare skulle avföras från dagordningen.

Televerket har nu höjt avgiften för telefonautomaten till 2000 kr per år. De medlemmar som inte hade egen telefon uppmanades att använda telefonautomaten istället för att låna grannens telefon.

Öja bilstation fick uppdraget att sköta stickvägarna vintertid.

Nöjeskommittèn meddelade att man inte skall använda dubbskor på fotbollsplanen på grund av slitage. Bingopromenaderna och lotterierna har finansierat inköp av musikanläggning och nytt volleybollnät. Danskväll och kräftskiva har anordnats.

1982

Årsmöte på tomtägarföreningens dansbana.

Underhållsavgiften höjdes till 200 kr och kunde arbetas av.

Till ny ordförande valdes Tore Malmbom.

Röjning av stickvägar och ny sydöstra brygga var påbörjade.

Eftersom regnet börjat falla när punkten på dagordningen om byggande av förråd och tak på dansbanan togs upp var alla av den åsikten att detta behövdes. Frågan om en brygga vid badplatsen togs också upp.

Nöjeskommittèn rapporterade att volleybollplanen var klar. Bingopromenaderna och lotterierna kunde kanske finansiera det nya taket på dansbanan. Detta var beroende på hur många som deltog i promenaderna.

1983

Arvodet till skötsel av vattenverket höjdes till 2750 kr. Snöröjning på stickvägarna fick skötas av boende då inga nya kontrakt skulle skrivas.

Fotbollsplanen var dåligt utnyttjad och frågan om klippning togs upp. ”Styrelsen uppmanade alla att ta med krattor, ungar och frugor fredagar kl 17.00 för att få fart på fotbollsspelandet igen”.

Byggnadslov erfordrades för att få bygga förråd/scen vid dansbanan. Uppdrag att ordna ritningar för detta delades ut.

Krondiket skulle röjas och en diskussion med bonden tas upp för att fördela kostnaden som beräknades till 6000 kr.

Och så var det ett problem med vassröjningen igen. Vassen togs inte upp utan hamnade på annans brygga och båtplats.

1984

Nu är föreningsavgiften 80 kr, vattenavgift 130 kr och underhållsavgiften som kunde arbetas av 200 kr.

Ivar Laansoo hade gjort skiss som godkänts av byggnadsnämnden. Bygglovet gällde scen och toalett vid dansbanan. Överskottet från nöjeskommittén stod för ca 6500 kr och resterande upp till 10 000 från föreningen. Men hur skulle man göra med tömningen av toaletten?

Den lantbrukare som utnyttjade åkermarken hade nu utfört dikningen av krondiket och föreningen väntades stå för en del av kostnaden.

Förbistring rådde om båtplatserna. Styrelsen föreslog en uppmärkning som det varit tidigare. Varje tomt hade rätt till en båtplats.

Styrelsen ansåg att den nordöstra allmänningen skulle kunna användas till något, exempelvis odlingslotter. Styrelsen fick uppdrag att undersöka intresset.

En liten brygga beslutades att byggas vid badstranden och nya livbojar skulle köpas in.

1985

Virke var nu köpt och man hade börjat bygga scenen och förrådet.

Ca 10 tomter var intresserade av odlingslotter. Styrelsen fick i uppdrag att fråga en lantbrukare om att fräsa upp området så att det blir lämpligt för odlingslotter.

Skattemyndigheten hade anmodat ordföranden att lämna in självdeklaration för föreningen vilket nu gjordes.

Tillfartsväg – servitut.

En ansökan om medlemskap i föreningen hade inlämnats och godkänts. Det gällde Ryman som sedan 1955 haft sin sommarstuga inom området men inte ingått i planläggningen.

Lantmätaren i Katrineholm och föreningen hade förordat olika förslag för dragning av tillfartsväg till Rymans/Lundbergs tomt. Ett extra styrelsemöte hade hållits och det låg nu hos lantmätaren för beslut. Föreningens åliggande var att lämna servitut för vägen men inte stå för några kostnader.

1986

Frågan om toalett vid dansbanan avfördes från dagordningen men istället togs frågan om elförsörjningen upp. Elen hade tagits från en granne till dansbanan och innan elförsörjning var klar så skulle sladdvindor inköpas.

Vid Nordöstra allmanningen hade en odlingsdel iordningställt och kunde nu delas upp i 20 olika lotter. Anmälan om intresse skulle göras.

Gatunamnen diskuterades och man beslutade att behålla de namn som angetts från början. Gatuskyltar skulle köpas in men fick inte vara för dyra.

En kommitté bildades för översyn av föreningens stadgar.

Frågan om Servitut för Rymans väg fick avgöras i Nyköpings fastighetsdomstol där beslut skulle fattas senare detta år.

Det planerade förrådet/scenen hade under året byggts.

1987

Fortfarande var elanslutning till dansbanan inte löst och det arbetades vidare med detta.

Nöjeskommittén planerade att anordna grisfest i juli och sedvanlig kräftskiva i augusti.

Stadgekommitténs förslag, att styrelsen är beslutsmässig om minst fem styrelsemedlemmar är närvarande, klubbades.

Frågan om servitutet avseende tillfartsväg till Rymans tomt var avgjord och föreningen återkallade sitt överklagande till Fastighetsbildningsmyndighetens beslut. Problemet var löst och kunde lämnas.

1988

Bryggorna behövde rustas upp men det fanns inga ekonomiska möjligheter för detta. Styrelsen fick fortsätta utreda detta.

Ett företag i Avesta har nu levererat vägskyltar till en kostnad av 5000 kr

Nöjeskommittén planerade denna sommar en räkfest. Man planerade också ett inköp av musikanläggning.

Posten i Arboga hade meddelat att postlådenumren skulle försvinna och ersättas med gårdsnamn. För föreningen innebar det att adressen blev Näset, Värhulta och husnummer. För de som hade postlådor var det önskvärt att få placeringen närmare området. Postmästaren i Arboga skulle tillskrivas.

1989

Årsavgiften var 250 kr (vattenavgift 150 och föreningsavgift 100 kr) samt underhållningsavgift på 250 kr som kunde erläggas med arbete.

Kassören tog upp frågan om telefonautomatens vara eller icke vara. Det blev för dyrt att ha den kvar. Förlusten hade ökat från 449 kr 1984 och till 3300 kr 1989. Priset för att dra in egen telefon var 1500 kr. Mötet beslutade att ta bort telefonautomaten.

Fråga om vintervatten togs upp. De som önskade detta fick i uppdrag att själva ta fram en kostnadskalkyl. Även frågan om bastu med vintervatten lades som förslag.

Posten i Arboga hade inget emot att flytta in postlådorna på området och lämplig placering skulle ses ut.

Förbuskning och vass var stora problem inom området. Eventuellt skulle föreningen hyra en vassröjare.

1990

Arvode för skötsel av vattenverk höjdes till 3000 kr.

Nöjeskommittén hade nu inköpt en musikanläggning till dansbanan men det blev ingen kräftskiva i år på grund av för liten uppslutning. Däremot skulle man spela musik på denna anläggning vid kräftfiskepremiären.

En stig skulle röjas genom det inre grönområdet och en vattenpost sättas upp vid odlingslotterna. Man fick inte vattna sin odlingslott med slang utan enbart med kanna.

Man ansåg att en ny skylt vid trekorset borde sättas upp då den befintliga var ganska skamfilad. Blev det gjort eller är det samma skylt som sitter där än?

En förlängning av piren pågick och ombyggnaden av västra bryggan var det närmaste slutförd.

Postlådorna var nu klara och det blev en avlämning av post på två ställen inom området.

Styrelsen föreslog föreningen att godkänna den nya strandlinjen som låg på föreningen vattenområde vid tomterna 1:95, 1:108, 1:100 (det är alltså min tomt.) Dessutom fick tomtägarna utnyttjanderätt ända ner till strandlinjen.

1991

Nu höjdes avgifterna till 400 kr (250 vatten och 150 förening) dessutom underhållsavgift till 350 kr som kan arbetas av.

Till ny ordförande valdes Göran Lekblad

Gallringsträd skulle märkas ut och till en kostnad av 30 kr per träd kunde de få tas ner.

Nöjeskommittén planerade räkfest och ville också ha förslag på andra aktiviteter då uppslutningen inte varit så stor.

1992

Vattenverket hade fått nya pumpar och en ny hydrotub som ersatte den tidigare hydroforen. Tomtägarna debiterades en extra kostnad med 700 kr för detta.

1993

Nöjeskommittén meddelade att den traditionella räkfesten ställdes in detta år, istället planerades det för en brännbollsturnering. Planering för att kunna ha en kräftdans vid kräftfiskepremiären pågick.

1994

Deltagandet i nöjeskommitténs evenemang var inte så stort men man skulle ändå försöka planera en räkfest. Nöjeskommitté hade, som under alla tidigare år svarat för midsommarfirandet, ordnat gåbingo och svarat för förtäring vid arbetsdagarna.

Ett stort tack riktades till L Möllberg för hans arbete att bygga en ny badflotte. Mötets uppskattning var ett års fri föreningsavgift till L Möllberg.

Den gallring och slyrensning som utförts började nu ge resultat och blåsipporna var redan en sevärdhet.

Kontainer för grovsopor skulle placeras ut under hösten men någon vintercontainer blev det inte detta år på grund av kostnaden på 4000 kr.

Möjligheten för plogning av stickvägar togs upp. Styrelsen skulle undersöka möjligheterna för detta.

1995

Bryggan vid vattenverket byggdes om. Nya bord och bänkar köptes in till badstranden.

1996

Som vanligt arbetades det med slyröjning och förbättring av bryggor.

1997

Årsmötet hölls på dansbanan vilket man gjort sedan scenen byggdes.

Till ny ordförande valdes Christer Ryman som också övertog ansvaret för vattenverket. Arvodet för detta höjdes till 5000 kr.

Någon kontainer för grovsopor skulle inte sättas ut då det fanns möjlighet att få grovsopor hämtade utanför tomtgränsen. Styrelsen kontaktade kommunen om hur detta skulle fungera.

Kanadagäss hade blivit ett problem vid badet och styrelsen tillskrev polismyndigheten angående skyddsjakt.

Byte av filtersand i vattenverket gjordes. Det hade inte bytts på 25 år.

1998 och **1999** och **2000** saknas årsmötesprotokoll

2001

Christer Ryman fortfarande ordförande

En enkät hade besvarats angående gemensamt elavtal. 44 var intresserade av ett gemensamt avtal och 21 inte intresserade, men eftersom det enbart var förbrukningen som kunde påverkas avslogs detta. Enkäten avsåg också kräftor och vintervatten. Vad enkäten om kräftorna avsåg framgår inte men det skall inte ske någon förändring? Vintervattenfrågan var mer intressant med 38 intresserade och 29 inte intresserade. Svaret från styrelsen och årsmötesdeltagarna var att inte driva frågan vidare.

Reningsanläggningen vid vattenverket behövde ett annat sätt att ta in vatten från sjön. 2 st renare skulle kosta ca 100 000 kronor. Årsmötet beslutade att styrelsen skulle gå vidare med detta. Vattnet är det viktigaste vi har!

2002 Protokoll saknas

2003

Nöjeskommittén tackade för den stora uppslutningen vid midsommarfesten och frågade efter nya ideér om arrangemang. Inköp av volleybollnät hade gjorts från nöjeskassan och pris skulle kollas för nya nät till fotbollsplan. Fast elkabel förbereddes och man skulle se om ett enklare tak kunde byggas över dansbanan.

Det framkom att krongiket vid tomterna 1-7 behövde grävas om till en kostnad ca 4000 kr. Muddringsarbete var OK från föreningens sida om muddringsmassor lades på egen tomt och att tillstånd fanns från Länsstyrelsen.

Det var problem med vattenläckor på vårarna och det var svårt att hitta huvudkranar. Lagning på egen tomt var liksom nu fastighetsägarens ansvar.

Skydds jakt på kanadagäss hade godkänts av polismyndigheten. Det framgår inte av protokollet om så gjordes.

2004

Fortfarande är årsavgiften 750 kr (föreningsavgift 150 kr, Grundavgift för vatten 120 kr vattenavgift 130 kr och underhållsavgift 350 kr som kan erläggas genom arbete.)

Bryggorna var i dåligt skick och förslag till renovering togs fram.

Förbud av vattning med slang eller spridare med föreningens vatten.

Pris för partytält eller liknande till dansbanan skulle tas fram.

2005

En arbetsgrupp bildades för att se över vattenreningen och hur man kunde förbättra med nyare teknik. Samtidigt kom gruppen att utreda i vilken omfattning det fanns intresse för vintervatten och en ungefärlig kostnad för detta.

Ett tak hade satts upp över dansbanan.

Polismyndigheten hade utfärdat ett nytt jakttillstånd som gällde i 5 år avseende jakt på fåglar.

2006

Vattengruppen hade undersökt möjligheterna till vintervatten och kontakter hade tagits med Vattenfall, Telia och Eskilstuna kommun. En kostnads kalkyl och informationsmaterial skulle tas fram och samtliga tomtägare skulle besökas. Planen var att kalla till ett nytt föreningsmöte på hösten för att få till ett styrelsebeslut.

Eskilstuna kommun hade nu meddelat att en översyn av och nya krav på befintliga enskilda avlopp skulle ske på området, det skulle utföras 2010-2012.

2007

Ett extra möte

Kenneth Engvall från Lantmäteriet gav information och jämförelse mellan tomtägarförening och samfällighetsförening.

Stefan Sjöberg från Eskilstuna Kommun redogjorde för kommunens inställning till vatten och avlopp.

Jokki Ollilla från Rekarne Sparbank informerade om finansiering av vintervatten/avlopp.

Konsult Ulf Larsson informerade om projektering av vintervatten/avlopp.

Frågan ställdes till tomtägarna om att ombilda tomtägarföreningen till en Samfällighetsförening. En övervägande majoritet röstade för en ombildning och närvarande tomtägare beslutade att ombildning skulle ske till Samfällighetsförening.

Man beslutade också att samfällighetens styrelse fick använda tomtägarföreningens kassa för fortsatt utredning av vatten och avloppsfrågan.

Så var då Tomtägarföreningen till slut bara ett minne. Jag slutar beskrivningen här över hur vårt område kom till. Vi får se vem som känner sig manad att ta upp tråden och fortsätta med en beskrivning över hur Samfällighetens arbete har fortlöpt under åren.

Det har varit ett stort nöje för mig att försöka återge hur ett område kan uppstå och vilka stora insatser som gjorts från inlandsisen till den sista styrelsen i tomtägarföreningen.

Jag har som källor till min beskrivning av området använt mig av internet och där sökt historiska data. Jag har också haft stor nytta av boken "Den stora sjösänkningen" Den är utgiven av styrelsen för Hjälmarens och Kvismarens sjösänkingsbolag. Årsmötesprotokoll och andra kvarvarande skrivelser har varit ett stort nöje att läsa. Jag har tagit upp de händelser som roat mig under genomläsningen men naturligtvis finns mycket mer att läsa i de fullständiga protokollen. Sedan har jag väl blandat in lite "hört på byn" också. Men ett litet bekymmer är de fyra protokoll som saknas. Finns det kanske mer intressant att läsa i dessa?

Klas Göran Isaksson har skrivit detta vintern 2018-2019.

Karta över Ramsnäs 2019

